

השפעת הרפורמות במערכת הפנסיה על שיעור החיסכון בישראל, 2006-2019

קובי ברוידא ויואב פרידמן
חטיבת המחקר, בנק ישראל

כנס האגודה הישראלית לכלכלה
יולי 2025

שאלת המחקר

מהי התרומה הכמותית של הרפורמות במערכת הפנסיה לעליית החיסכון
של משקי הבית בין השנים 2006 ל-2019?

הרפורמות במערכת הפנסיה שבהן עוסקת העבודה

- סגירת קרנות הפנסיה הוותיקות לעמיתים חדשים ופתיחת קרנות פנסיה צוברת (1995)
- סגירת הפנסיה התקציבית לעמיתים חדשים (מהלך מדורג, הסתיים ב-2004)
- הנהגת פנסיה חובה (החל מ-2008), והעלאה מדורגת של שיעורי ההפרשה
- העלאת ההפרשות לקצבה בהסכמים קיבוציים ובהסכמה בין עובדים למעסיקיהם (מדורג)

המשמעויות:

- מעבר לפנסיה צוברת (העברת הסיכון אל החוסכים)
- הגדלת שיעורי ההפרשה
- הרחבת האוכלוסיה המבוטחת (והיקף השכר שמופרש בגינו לפנסיה)

שלבי העבודה

- שלב א': כימות התרומה של כל רפורמה ל**הגדלת הפרשות לפנסיה** עבור שכירים (הפרשות עובד + הפרשות מעסיק)
- שלב ב': **הקיזוז**: השיעור שבו משקי הבית שהושפעו מכל אחת מהרפורמות קיזזו את הגידול בהפרשות לפנסיה בגין אותה רפורמה באמצעות הקטנת החיסכון שלהם באפיקים אחרים
- סיכום: אומדן **לתרומה נטו** של כל אחת מהרפורמות לעליית החיסכון של משקי הבית ולגידול הכולל בחיסכון שלהם.

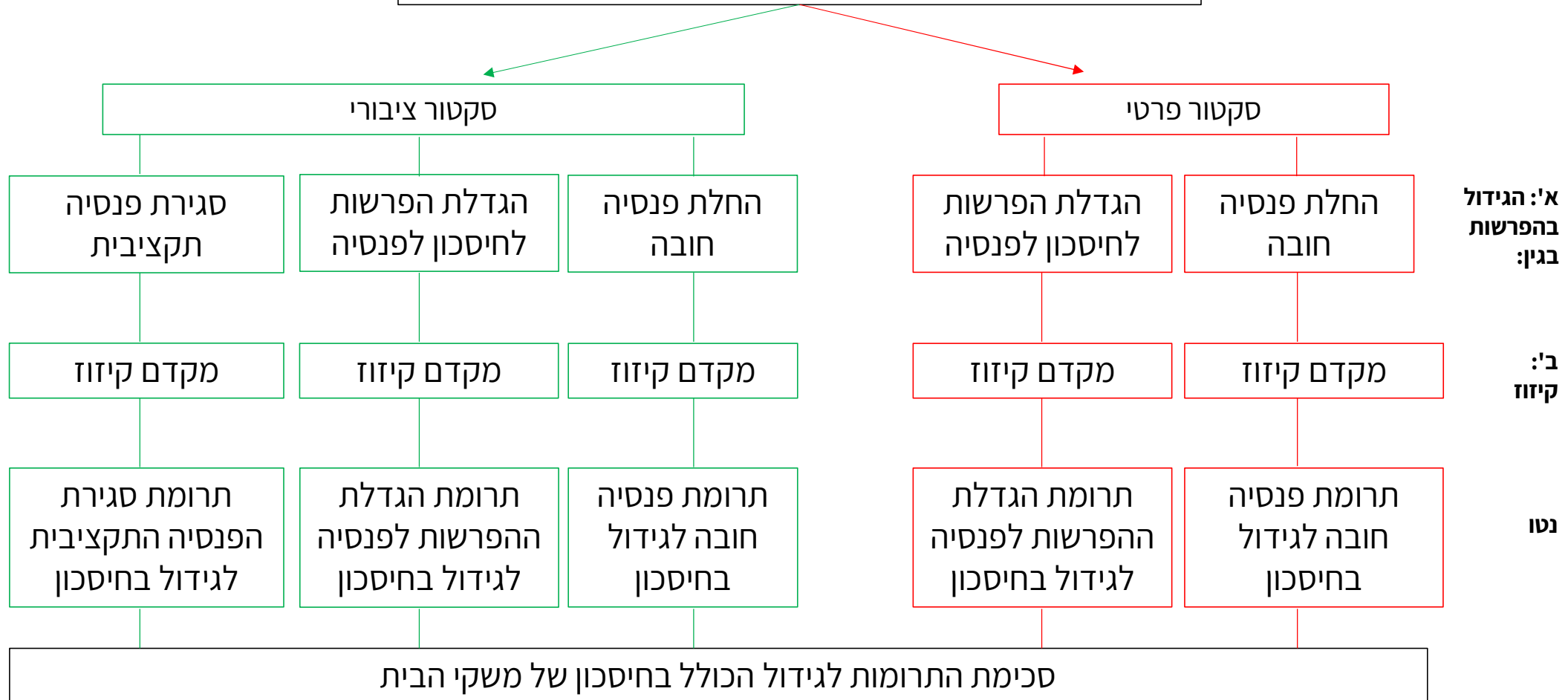
הנתונים והשימוש בהם

- נתוני שכר והפרשות לפנסיה (עובד + מעסיק) שמעסיקים מדווחים לרשות המסים (מדגם 10% מהשכירים)

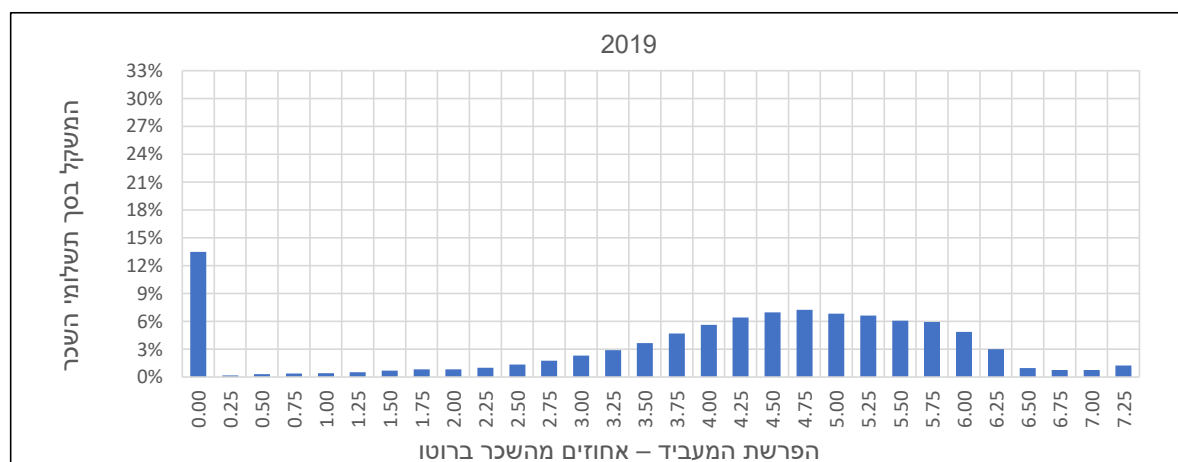
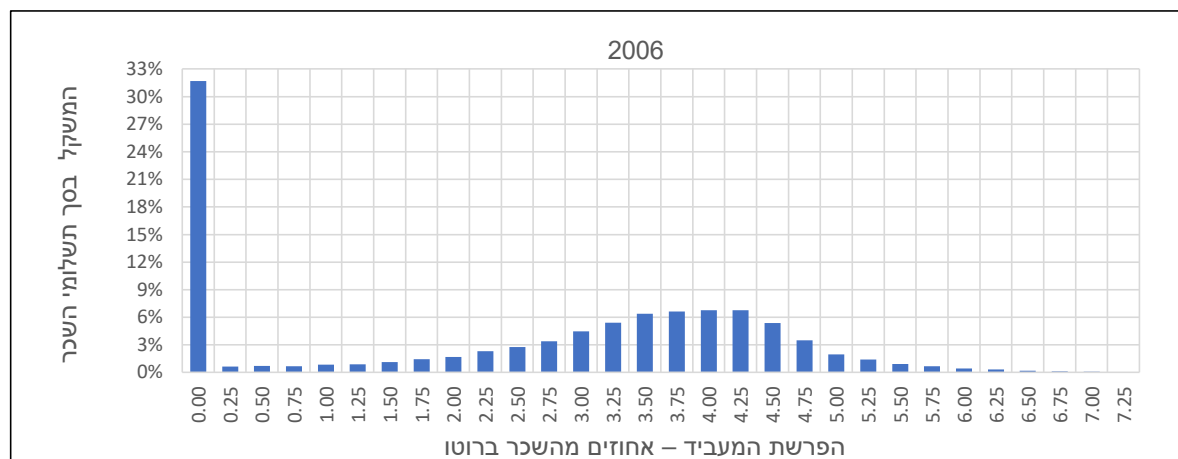
הנתונים משמשים אותנו ל:

- זיהוי וכימות של הגידול בהפרשות לפנסיה בגין כל אחת מהרפורמות (שלב א')
- זיהוי מאפייני קבוצת האוכלוסיה (גיל, הכנסה) שהושפעה מכל אחת מהרפורמות כדי לייחס לה שיעור קיזוז מתאים (שלב ב')

שימוש בנתונים מנהליים של שכר והפרשות לחיסכון פנסיוני
לזיהוי הגידול בהפרשות לפנסיה

התפלגות השכר במגזר הפרטי לפי שיעורי ההפרשה של המעביד לפנסיה*

*הפרשה לקצבה ולגמל

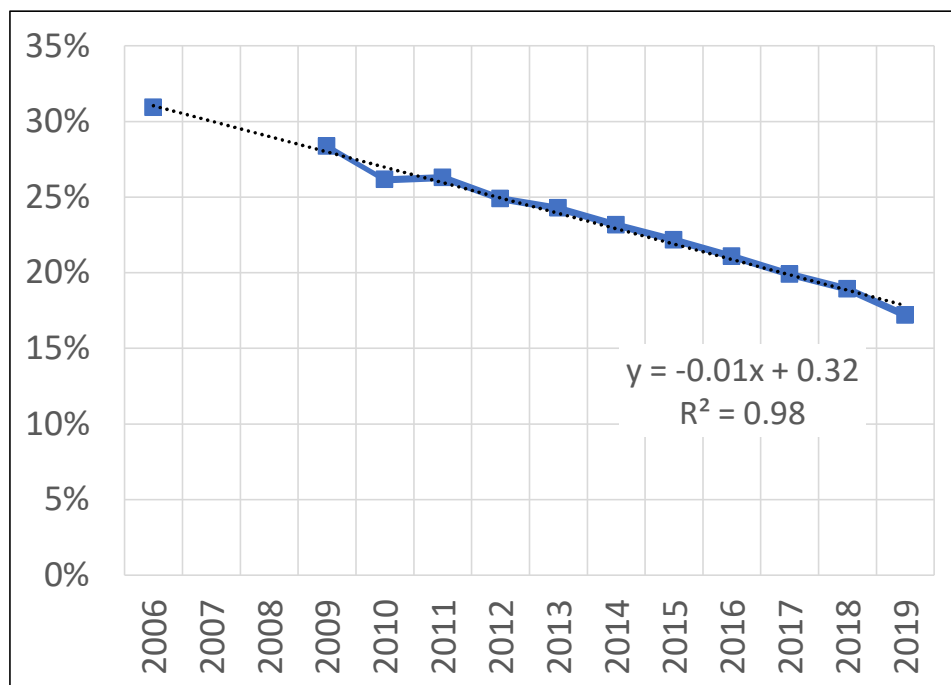
ההפרשות לפנסיה במגזר הפרטי:

- ירידה במשקל השכר שאין הפרשה בגינו
- עלייה בשיעורי ההפרשה המקובלים

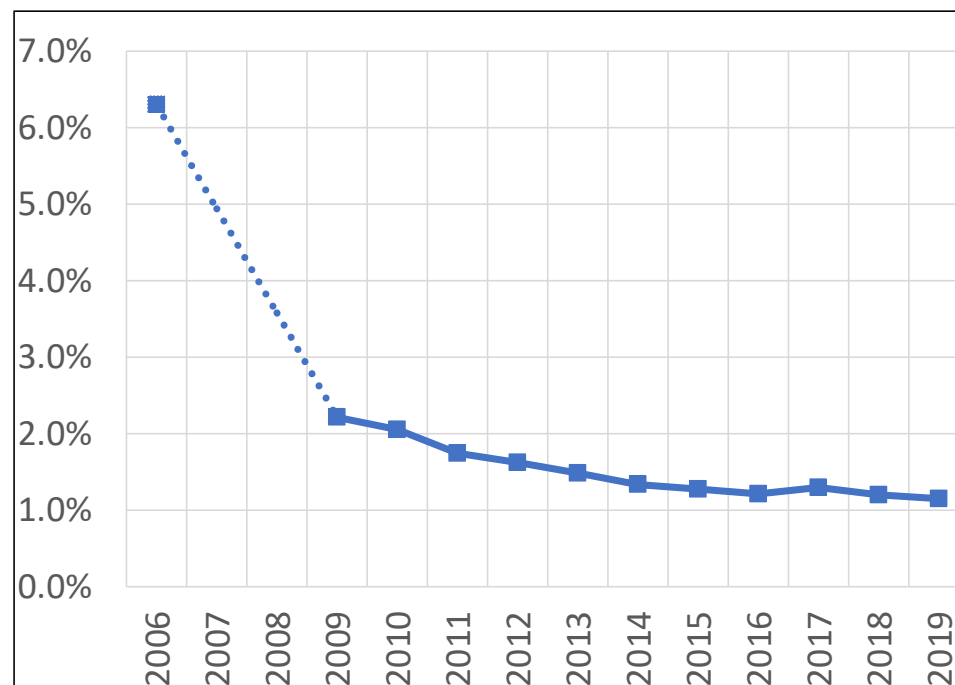
התפתחויות מרכזיות בהפרשות לפנסיה – עובדי המגזר הציבורי

סגירת הפנסיה התקציבית: ירידה מתמשכת במשקל השכר במגזר הציבורי המכוסה בפנסיה תקציבית, אומדן*

*המשקל בסך השכר במגזר הציבורי של שכר עם הפרשות לקרן השתלמות והפרשות של המעסיק לחיסכון פנסיוני בשיעור התואם הסכמים להפרשות משכר לעובדים בפנסיה התקציבית

השפעת פנסיה חובה: ירידת משקל השכר ללא הסדר פנסיה בסך תשלומי השכר במגזר הציבורי, אומדן*

*האומדן מבוסס על משקל השכר ללא הפרשות מעסיק לפנסיה וללא הפרשות לקרן השתלמות

שלב ב': מקדמי הקיזוז* על בסיס הממצאים מהספרות לפי קבוצות גיל והכנסה**

גיל	עד חצי מהחציון	חצי מהחציון עד החציון	מהחציון עד 1.5 פעמים החציון	1.5 פעמים החציון עד פעמיים החציון	עד 3 פעמים החציון	מעל 3 פעמים החציון
עד 34	0.00	0.00	0.10	0.20	0.30	0.40
35-49	0.00	0.00	0.20	0.35	0.50	0.65
50+	0.00	0.10	0.30	0.50	0.70	0.90

* השיעור שבו הפרטים מקוזזים גידול בהפרשות לפנסיה באמצעות הקטנת חיסכון פרטי אחר.
** ההכנסה של משק הבית משכר לנפש סטנדרטית

התפלגות השכר על פי גיל וההכנסה של משק הבית*, שנת 2006, אחוזים – המגזר הפרטי, שתי קבוצות לדוגמה

גיל	עד חצי מההכציון	חצי מההכציון עד ההכציון	מההכציון עד 1.5 פעמים ההכציון	1.5 פעמים ההכציון עד פעמים ההכציון	פעמיים ההכציון עד 3 פעמים ההכציון	מעל 3 פעמים ההכציון	סה"כ
הושפעו מהחלת פנסייה חובה (תלושי שכר ללא הפרשת מעביד לגמל או לקצבה)**							
עד 34	9.5	14.6	12.1	5.7	3.9	2.1	47.9
35-49	6.3	6.9	5.2	3.2	2.9	5.0	29.4
50+	2.5	3.9	3.3	2.4	2.8	7.4	22.4
סה"כ	18.5	25.5	20.6	11.4	9.5	14.5	100
הושפעו מהגדלת שיעורי ההפרשה (תלושי שכר עם הפרשת מעביד לגמל או קצבה)							
עד 34	0.4	2.3	4.0	4.4	6.4	10.6	28.1
35-49	0.7	3.5	5.2	5.7	9.2	20.0	44.3
50+	0.2	1.1	2.1	2.6	4.7	16.9	27.6
סה"כ	1.3	7.0	11.3	12.6	20.3	47.5	100

* ההכנסה לנפש סטנדרטית של משק הבית משכר

** הפרשות מעביד הנמוכות מ-0.25 אחוזים מהשכר ברוטו

סיכום הממצאים:

תרומת העלייה בהפרשות של שכירים לפנסיה לגידול בחיסכון של משקי הבית

סה"כ תרומה לחיסכון (אחוזי תוצר)	מקדם קיזוז החיסכון	הגידול בהפרשות לקצבה (אחוזי תוצר)		
0.35		0.46	סה"כ	התרומה הישירה של הסדר פנסיה חובה
0.31	0.22	0.40	מגזר פרטי	
0.05	0.24	0.06	מגזר ציבורי	
0.20		0.41	סה"כ	תרומת העלייה בשיעורי ההפרשה (על שכר שכבר הופרש בגינו עוד לפני הסדר פנסיה חובה, בקרן ותיקה או חדשה)
0.15	0.49	0.30	מגזר פרטי	
0.05	0.53	0.11	מגזר ציבורי	
0.12	0.07	0.13	מגזר ציבורי	התרומה הישירה של סגירת הסדר הפנסיה התקציבית
0.01	0.51	0.01	מגזר ציבורי	תרומת הגידול בהפרשות של עובדים בהסדר פנסיה תקציבית
0.68		1.01		סה"כ (ללא הגידול במשקל השכר בתוצר)

המקור: עיבודי המחברים לנתוני קובץ הכנסות שכירים.

תודה